

PROTOKÓŁ
KONTROLI DORAŻNEJ
przeprowadzonej
w Środowiskowym Domu Samopomocy Nr 1
przy ul. Witebskiej 2
w Zielonej Górze

Działając na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016r. poz. 930 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. Nr 61, poz.543 ze zmianami) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. Nr 238, poz. 1586 ze zm.)

zespół kontrolny w składzie:

1. **Marta Mikołajczyk** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 171-1/2017 z dnia 27 czerwca 2017r. – *przewodnicząca zespołu*
2. **Joanna Kędzior** - inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 172-2/2017 z dnia 27 czerwca 2017r.

(akta kontroli str. 1-7)

przeprowadził w okresie od 5 do 27 lipca 2017r. kontrolę doraźną w Środowiskowym Domu Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze, przy ul. Witebskiej 2, w zakresie standardu usług bytowych Domu. Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonał 5 lipca 2017r., wzywał do przedłożenia wyjaśnień i dodatkowej dokumentacji pismem z 12 lipca 2017r.

(akta kontroli str. 13-16)

Konieczność podjęcia czynności kontrolnych w Środowiskowym Domu Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze wynikała ze zbliżającego się terminu dostosowania ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi do wymaganych standardów (tj. do 31 grudnia 2018r.).
Celem kontroli było zapewnienie standardu usług bytowych.

Czynności kontrolnych dokonano w obecności Pani Ewy Leszczyńskiej – Kierownika Środowiskowego Domu Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze.

Przed przystąpieniem do kontroli, zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

(akta kontroli str. 8-13)

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Lokalizacja i dostosowanie Domu do potrzeb osób niepełnosprawnych.
2. Pomieszczenia Domu i ich wyposażenie.
3. Powierzchnia użytkowa Domu.

Czynności kontrolne obejmowały:

- oględziny Jednostki pod względem posiadanego standardu usług bytowych;
- analizę dokumentacji dotyczącej rozkładu pomieszczeń Ośrodka Wsparcia (przesłanej przez jednostkę kontrolowaną);
- wyjaśnienia Kierownika ŚDS przesłane e-mailem 25 lipca 2017r.;
- ustne wyjaśnienia Kierującej Domem.

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Środowiskowy Dom Samopomocy powołany został uchwałą Nr XVIII/125/95 Rady Miejskiej w Zielonej Górze z 26 października 1995 roku. Ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Zielonej Górze funkcjonuje w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zgodnie z zatwierdzonym Programem Naprawczym Domu, wyodrębnienie ze struktur jednostki organizacyjnej pomocy społecznej zaplanowano do końca 2018r. Program Naprawczy nie zawiera planów działań w zakresie warunków bytowych.

1. Lokalizacja i dostosowanie Domu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją ku temu warunki. Ustawodawca w rozporządzeniu w sprawie środowiskowych domów samopomocy określa

wymagany standard usług. Obiekt, w którym świadczone są usługi powinien być usytuowany w miejscu zapewniającym bezpieczeństwo i spokój uczestników. Budynek powinien być pozbawiony barier architektonicznych i wyposażony w udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym.

Korzystając z prawa nadanego art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, kontrolujący dokonali oględzin pomieszczeń Środowiskowego Domu Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze przy ul. Witebskiej 2.

Ustalili, że Dom spełnia standard usług bytowych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i spokoju uczestników. Dom pozbawiony jest barier architektonicznych. Jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Dom usytuowany jest w budynku parterowym, w którym funkcjonują również inne instytucje: Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 2 i Centrum Usług Opiekuńczych. Do każdego z tych obiektów prowadzą odrębne wejścia (zachowana jest odrębność ŚDS od pozostałych instytucji).

Wejście do pomieszczeń Środowiskowego Domu Samopomocy Nr 1 pozbawione jest barier architektonicznych. Na zewnątrz otwierają się również drzwi tarasowe prowadzące na teren zielonego skweru. Uczestnicy mogą tu aktywnie spędzać czas. W pobliżu zielonej strefy rekreacji uczestników ŚDS znajdują się również miejsca wypoczynku dla osób korzystających z usług sąsiadującego z Domem – Centrum Usług Opiekuńczych.

Czynności kontrolne wykazały, że pomieszczenia Domu, w tym pomieszczenia sanitarne (łazienka i toalety) pozbawione są barier architektonicznych i wyposażone w udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym. W łazience personelu dostępny jest dla uczestników natrysk (niski, bezprogowy brodzik prysznicowy, umożliwiający kąpiel osobie na wózku). Łazienka w pełni dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Szczegółowy opis dotyczący pomieszczeń zawarty jest w punkcie 2 protokołu.

Uczestnicy Domu mają do dyspozycji skwer zielony znajdujący się bezpośrednio przy budynku ŚDS. W opinii kontrolujących, możliwość prowadzenia zajęć na świeżym powietrzu poszerza i uatrakcyjnia ofertę Domu.

(akta kontroli str. 23-24)

Przeprowadzone czynności kontrolne wykazały, że Dom spełnia standard usług bytowych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i spokoju uczestników. Dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.

2. Pomieszczenia Domu i ich wyposażenie.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, standard usług w domu jest spełniony, jeżeli obiekt, w którym świadczone są usługi dysponuje odpowiednią liczbą i rodzajem pomieszczeń. Ustawodawca określa przeznaczenie poszczególnych pomieszczeń i możliwe funkcje, które mogą pełnić. Niezbędnym warunkiem standardu jest także wyposażenie pomieszczeń w meble i sprzęty do prowadzenia w nich zajęć.

Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze oferuje ogółem 25 miejsc. Oferta Domu skierowana jest do osób przewlekle psychicznie chorych (typ A). W dniu kontroli, w trakcie przeprowadzania oględzin jednostki, kontrolujący zaobserwowali pracę 18 uczestników.

Kontrolujący wnioski oparli na oględzinach obiektu, wyjaśnieniach ustnych Kierownika Domu oraz analizie dokumentacji pn. „Opis techniczny inwentaryzacja obiektu”. Dokument nadesłany został e-mailem 25 lipca 2017r. Na tej podstawie ustalono, że **Jednostka nie dysponuje wymaganą liczbą i rodzajem pomieszczeń. Pomieszczenia Domu pełnią funkcję niezgodnie z przeznaczeniem.** Łazienka (natrysk) dla uczestników zlokalizowany w pomieszczeniu będącym toaletą personelu nie spełnia standardu w zakresie rodzaju pomieszczeń. Zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy łazienka wyposażona w natrysk i toaleta dla personelu stanowią odrębne pomieszczenia. Zdaniem kontrolujących, niedostateczna jest liczba toalet dla uczestników. Dom dysponuje 2. toaletami. Zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, Minister zaleca by jedna toaleta przeznaczona była dla nie więcej niż 10 uczestników. Przy 25 miejscach dla uczestników, liczba toalet powinna wynosić nie mniej niż 3.

W dniu kontroli uczestnicy mieli do dyspozycji następujące pomieszczenia:

- a. sala ogólna – duże pomieszczenie wyposażone w TV, rzutnik multimedialny. Zgodnie z wyjaśnieniami Pani Kierownik, sala ogólna umożliwia spotkanie się uczestników

i ich rodzin. W pomieszczeniu tym organizowane są spotkania okolicznościowe, uroczystości, spotkania świąteczne. Celem pełnego wykorzystania pomieszczenia, uczestnicy mogą również korzystać z wyposażenia sali w celach terapeutycznych. Odbywają się tu zajęcia wokalne, ruchowe, teatralne. W myśl §18 pkt 5 lit a rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy sala ogólna przeznaczona jest do spotkań uczestników i ich rodzin. W opinii kontrolujących, w codziennej pracy z uczestnikami mogą się oni tak spotykać, również w celach terapeutycznych. Prowadzona tam działalność nie może jednak nosić znamion pracowni (stałych zajęć). Zatem, uwzględniając wyjaśnienia Kierownika Domu, ustalono, że sala ogólna pełni funkcję zgodną z obowiązującymi przepisami;

- b. pracownia terapii zajęciowej – pomieszczenie, w którym odbywają się zajęcia indywidualne. Pełni funkcję pokoju wyciszeń, terapii zajęciowej indywidualnej. Pokój umeblowany stosownie do pełnionej funkcji;
- c. pracownia terapii zajęciowej – pokój do zajęć komputerowych;
- d. pracownia kuchenna – wyposażona w sprzęt AGD (lodówkę, mikrofalówkę, kuchenkę). Do kuchni wchodzi się z jadalni. Z tej kuchni wchodzi się do wąskiego pomieszczenia (drugiej kuchni) wyposażonego w nowe meble i sprzęt AGD pod zabudowę. Pomieszczenia służą do terapii kulinarnej. Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika, ŚDS umożliwia uczestnikom spożywanie gorącego posiłku. Posiłki przygotowywane są w pracowni kulinarnej, uczestnicy chodzą na posiłki również do znajdującego się w sąsiedztwie Centrum Usług Opiekuńczych;
- e. jadalnia z wydzielonym pomieszczeniem będącym pracownią terapeutyczną – pomieszczenie wyposażone w stoły, krzesła, prace uczestników. Dodatkowo, w wydzielonej części - pełni funkcję sali terapii zajęciowej (sala zajęć plastycznych). W myśl §18 pkt 5 lit e) rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy jadalnia może pełnić dodatkowe funkcje. Zatem, uwzględniając wyjaśnienia Kierownika Domu, ustalono, że jadalnia pełni funkcję zgodną z obowiązującymi przepisami;
- f. pokój kierownika – tu prowadzona jest terapia indywidualna przez kierownika, który posiada wykształcenie kierunkowe. Jest psychologiem klinicznym. W pomieszczeniu tym, zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika ŚDS, odbywają się także spotkania zespołu. Terapia indywidualna, jak podaje Kierownik, prowadzona jest codziennie w wymiarze 3 godzin i spotkania zespołu odbywają się w miarę potrzeb nie rzadziej niż raz w tygodniu;

- g. szatnia uczestników - wyposażona w szafki, wieszaki, półki, krzesła;
- h. część korytarza służąca do zajęć ruchowych;
- i. pomieszczenia sanitarne:
  - łazienka - natrysk i toaleta. Łazienka personelu z natryskiem i pralką do dyspozycji uczestników, co jest niezgodne z przepisami rozporządzenia gdyż miejsca te powinny stanowić odrębne pomieszczenia;
  - 2 toalety – osobno dla kobiet i mężczyzn.

Łącznie uczestnicy mają do dyspozycji 2 toalety. Zgodnie z zapisami rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy zalecana jest jedna toaleta dla nie więcej niż 10 uczestników. W opinii kontrolujących, przy 25 uczestnikach wskazane jest zorganizowanie dodatkowej toalety dla uczestników.

Zespół wspierająco – aktywizujący i uczestnicy użytkują wspólnie:

- biuro kierownika – zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Domu pomieszczenie to służy również do terapii indywidualnej prowadzonej przez Kierownika. Zajęcia odbywają się codziennie w wymiarze 3 godziny dziennie. Na fakt wliczenia tego pomieszczenia do powierzchni użytkowej wpływa jego wykorzystanie, zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika ŚDS, na spotkania zespołu. Spotkania te odbywają się w miarę potrzeb nie rzadziej niż raz w tygodniu.

Personel nie korzysta z odrębnej toalety. Toaleta personelu mieści się w łazience.

(akta kontroli str. 17-22, 25-28)

Przeprowadzone czynności kontrolne wykazały, że Dom nie spełnia standardu usług bytowych w zakresie wymaganych pomieszczeń i pełnionych przez nich funkcji. Nie jest zachowana w Domu odrębność toalety personelu od toalet dla uczestników. Dom nie dysponuje zalecaną przepisami rozporządzenia liczbą toalet dla uczestników. Pomieszczenia wyposażone są w meble i sprzęt niezbędne do prowadzonych w nich zajęć.

3. Powierzchnia użytkowa Domu.

W świetle obowiązujących przepisów, powierzchnia użytkowa ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi powinna wynosić nie mniej niż 8 m² na jednego uczestnika.

Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze dysponuje 25 miejscami. Zatem minimalna powierzchnia użytkowa powinna stanowić 200m².

Na podstawie dokonanych, w toku czynności kontrolnych, oględzin pomieszczeń Domu oraz ustaleń w pkt 2 przedmiotowego protokołu kontroli ustalono, że **powierzchnia użytkowa kontrolowanej Jednostki nie jest zgodna z obowiązującymi przepisami.**

Powierzchnia Domu wynosi łącznie 189,51 m². **Do powierzchni użytkowej (175,255m²)** kontrolujący:

- **wliczyli** pomieszczenia wymienione w pkt 2 lit a, b, c, d, e, f, g protokołu kontroli,
- **częściowo wliczyli** pomieszczenia wskazane w pkt 2 lit h, i (łącznie 11,615m²). Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika ŚDS, na korytarzu odbywają się zajęcia ruchowe uczestników. W łazience personelu znajduje się natrysk i pralka do dyspozycji uczestników. Zespół kontrolny uznał, że częściowe wykorzystanie powierzchni tych pomieszczeń na potrzeby uczestników, pozwala na częściowe wliczenie ich powierzchni,
- **nie wliczyli w całości** wiatrołapu (3,75m²).

Uwzględniając faktyczne przeznaczenie pomieszczeń, powierzchnia użytkowa Środowiskowego Domu Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze przy ul. Witebskiej 2 stanowi **175,255 m²**. Przy 25 oferowanych miejscach wynosi **7,01 m² na jednego uczestnika. Zatem posiadany metraż nie jest zgodny z zapisami ustawowymi. Do ustawowego minimum brakuje 0,90m² na uczestnika.**

(akta kontroli str. 29-65)

Podsumowując, przeprowadzone czynności kontrolne wykazały, że Dom nie spełnia standardu usług bytowych w zakresie minimalnej powierzchni użytkowej przypadającej na jednego uczestnika.

WNIOSKI:

Na podstawie dokonanych czynności kontrolnych ustalono, że:

1. Dom spełnia standard usług bytowych w zakresie bezpieczeństwa i spokoju uczestników oraz dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych;
2. Dom nie spełnia standardu usług bytowych w zakresie:

- 2.1 wymaganych pomieszczeń i pełnionych przez nich funkcji (w tym odrębności toalet uczestników i personelu oraz liczby toalet dla uczestników)
- 2.2 minimalnej powierzchni użytkowej przypadającej na jednego uczestnika.

Wnioski zawarte w punkcie 2 stanowią istotne uchybienie.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze, w strukturach którego działa Środowiskowy Dom Samopomocy nr 1.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Środowiskowym Domu Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze, pod pozycją nr 18.

POUCZENIE

Zgodnie z § 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Środowiskowego Domu Samopomocy Nr 1 w Zielonej Górze, drugi – Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Marta Mikołajczyk

Inspektor wojewódzki

Joanna Kędzior

Inspektor wojewódzki

Kierownik jednostki:

KIEROWNIK
Środowiskowego Domu Samopomocy

mgr Ewa Leszczyńska
Psycholog kliniczny

Gorzów Wlkp., dnia 28 lipca 2017r.

Zielona Góra, dnia 08 sierpnia 2017r.